

ویژه کارکنان شهرداری‌ها، دهیاری‌ها و شوراهای اسلامی شهر و روستا

فرایند تهیه طرح‌های شهری در ایران فرایند پس از تهیه طرح

فرایند تهیه و تصویب برنامه راهبردی - عملیاتی شهر و شهرداری

فرایند تهیه برنامه راهبردی - عملیاتی شهر و شهرداری شامل ۵ مرحله زیر است:

- ۱- انجام مطالعات اسناد فرادست و تهیه انطباق آن با وضعیت شهر.
- ۲- گزارش مطالعه راهبردی توسعه شهر و درختواره چشم‌انداز تا سیاست‌ها
- ۳- گزارش برآورد منابع درآمدی و ختمشی‌های مالی شهرداری در طی سال‌های برنامه
- ۴- گزارش برنامه عملیاتی شهرداری به تفکیک حوزه‌های کارکردی و زیر برنامه‌ها
- ۵- لایحه برنامه راهبردی - عملیاتی شهر و شهرداری جهت ارائه به مراجع ذیصلاح

لایحه برنامه راهبردی - عملیاتی شهر و شهرداری پس از تهیه توسط شهرداری یا مشاور ذیصلاح و تصویب شورای اسلامی شهر، باید به تأیید نمایندگان وزارت کشور (به تناسب رده جمعیتی شهرها - سازمان شهرداری‌ها و دهیاری‌ها، استانداردی یا فرمانداری) برسد. فرایند بررسی و تأیید برنامه توسط نمایندگان وزارت کشور در ادامه ذکر می‌گردد.

سازوکار بررسی، تصویب و تأیید برنامه در شهرهای بیش از ۵۰۰ هزار نفر جمعیت:

در شهرداری‌های شهرهای بالاتر از پانصد هزار نفر جمعیت بر اساس تفویض اختیار وزیر کشور، مرجع نهایی تأیید و ابلاغ برنامه، سازمان شهرداری‌ها و دهیاری‌های کشور است. از این رو (ستاد عالی برنامه‌ریزی) در این سازمان با ترکیبی که در ادامه ذکر خواهد شد، تشکیل گردیده و برنامه‌های واصله از سوی شهرداری‌ها را بررسی خواهد نمود.

ابلاغ و اجرای طرح‌های شهری

الف- طرح جامع شهری پس از تصویب، از طریق وزارت کشور جهت اجرا به شهرداری مربوط ابلاغ می‌گردد؛ شهرداری مجری کلیه اجزای برنامه پیشنهادی نیست، زیرا برنامه‌های توسعه شهری به‌عنوان یک برنامه میان بخشی قلمداد می‌شود و هر کدام از سازمان‌های دیگر مسئول اجرای برنامه‌های بخش مربوطه می‌باشند. شهرداری علاوه بر اجرای آن دسته از برنامه‌های عمرانی پیشنهادی که در چارچوب وظایف آن قرار می‌گیرد، مسؤلی کنترل و نظارت بر توسعه شهر از طریق صدور پروانه ساختمانی را بر عهده داشته و از طرفی تفکیک اراضی واقع در محدوده قانونی و حریم شهرها و اقدامات عمرانی کلیه وزارتخانه‌ها و مؤسسات دولتی و خصوصی نیز با موافقت کتبی شهرداری، مطابق نقشه‌های توسعه شهری انجام می‌گیرد.

ب- طرح‌های تفصیلی نیز توسط شهرداری‌ها به اجرا در می‌آید و اداره کل راه و شهرسازی استان مسئول نظارت بر اجرای مراحل مختلف برنامه‌های طرح تفصیلی است.

پ- فرایند ابلاغ و اجرای طرح‌های هادی نیز بدین ترتیب است: در مرحله آخر تهیه‌کنندگان طرح به محل عزیمت کرده و در جلسه شورای فنی استان شرکت می‌کنند و پس از تصویب طرح در شورای مذکور با حضور شهردار، شورای شهر و استانداری، دو نسخه از طرح هادی و گزارش مربوطه به پیوست آن جهت اجرا و ابلاغ به شهرداری و به استانداری تحویل می‌گردد.

"دفتر فنی وزارت کشور با توجه به مسائل شهرداری اقدام به تهیه طرح هادی و پس از تصویب، جهت اجرا به شهرداری‌های مربوطه ابلاغ می‌کند."

طرح‌های جزئیات شهرداری و طرح جامع حمل‌ونقل شهری نیز توسط شهرداری‌ها به مرحله اجرا در می‌آید. اجرای طرح‌های آماده‌سازی زمین بر عهده اداره کل راه و شهرداری استان می‌باشد که از طریق انعقاد قرارداد با پیمانکار انجام می‌گیرد." بنابر آنچه گفته شد پس از آنکه سازمان‌ها و ارگان‌های ذی‌ربط، طرح‌های شهری را بررسی و تصویب کردند، طرح برای اجرا به شهرداری ابلاغ می‌شود و آنگاه شهرداری آن را به اجرا در می‌آورد.

وظایف ستاد عالی برنامه‌ریزی در ارتباط با برنامه شهرداری‌ها

- ۱- بررسی ساختار برنامه پیشنهادی از نظر تطبیق با دستورالعمل ابلاغی تهیه برنامه
  - ۲- بررسی محتوای برنامه پیشنهادی از نظر هماهنگی با سیاست‌های ملی و منطقه‌ای توسعه
  - ۳- تطبیق پیشنهادات ارائه شده در برنامه پیشنهادی با مقررات و ضوابط ملی و محلی
  - ۴- اظهار نظر درباره اصلاحات مورد نیاز در برنامه راهبردی - عملیاتی شهر و شهرداری
  - ۵- ابلاغ برنامه اصلاح و تأیید شده نهایی به شهرداری برای اجرا
- سازوکار بررسی، تصویب و تأیید برنامه در شهرهای بین ۲۰ تا ۵۰۰ هزار نفر جمعیت:
- در شهرداری‌های شهرهای بین بیست تا پانصد هزار نفر جمعیت بر اساس تفویض اختیار وزیر کشور، مرجع نهایی تأیید و ابلاغ برنامه، استانداری است. از آن جا که در استان‌ها، شورای برنامه‌ریزی و توسعه استان جهت راهبری امور مرتبط با برنامه‌ریزی وجود دارد، این شورا به‌عنوان مرجع نهایی تأیید برنامه شهرهای ۲۰ تا ۵۰۰ هزار نفر جمعیت در نظر گرفته شده است و (کار گروه زیربنایی و عمران) که ذیل این شورا فعالیت می‌کند به‌عنوان بازوی تخصصی شورا، وظیفه بررسی‌های فنی و تخصصی و تطبیق ساختار برنامه پیشنهادی با دستورالعمل ابلاغی وزارت کشور و رعایت مقتضیات محلی و منطقه‌ای را در برنامه بر عهده دارد.
- سازوکار بررسی، تصویب و تأیید برنامه در شهرهای کمتر از ۲۰ هزار نفر جمعیت:
- در شهرداری‌های شهرهای کمتر از ۲۰ هزار نفر جمعیت بر اساس تفویض اختیار وزیر کشور، مرجع نهایی تأیید و ابلاغ برنامه، فرمانداری است. کمیته برنامه‌ریزی و توسعه شهرستان به‌عنوان مرجع نهایی تأیید برنامه شهرهای کمتر از ۲۰ هزار نفر جمعیت در نظر گرفته شده است.

